

Asgari Ücret Artışına Yönelik İşverenlerin Yaklaşımları: Sakarya'da Bir Araştırma*

Fatma FİDAN¹

Yeliz YEŞİL²

¹Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, e-posta: ffidan@sakarya.edu.tr, Sakarya.

²Dr.Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, e-posta: yelizyesil@trakya.edu.tr, Edirne.

Özet: Asgari ücret, ücretlilerin milli gelirden düşen payı artırmayı ve onları insan onuru ile bağdaşan ve asgari geçim şartlarını karşılayacak bir gelir düzeyine kavuşturmayı amaçlayan bir sosyal politika önlemidir. Diğer bir deyişle asgari ücretin fonksiyonları; düşük gelirli işçi gruplarının korunması, "adil ücret" tespiti, ücret yapısında temel bir eşğin kurulması ve makro ekonomik politika aracı olmasıdır. Ancak asgari ücretin işletmeler üzerinde maliyet arttırıcı etkisi de bulunmaktadır. Araştırmada, 01.01.2016 - 31.12.2016 tarihleri arasında geçerli olacak asgari ücrete ilişkin düzenlemenin işletmeler üzerindeki etkisi ve işverenlerin yaklaşımlarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Araştırma, Sakarya'da faaliyet gösteren en az 3 çalışanı olan işletmelerde gerçekleştirilmiştir. Tesadüfi örneklem metodu kullanılmıştır. Araştırmada, işletmelerin asgari ücret artışından etkilendiği ve büyük bir kısmının çalışanı azaltma yoluna gittiği ifade edilmiştir. İşverenlerin asgari ücrete ilişkin devlet desteğinin sürekli olması yönündeki talepleri dikkat çekici sonuç olarak ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Asgari Ücret, İşveren, Ücretli, Milli Gelir.

Jel Kodları: I30,I31.

Approaches Of Employers For The Minimum Wage Increase: A Research In Sakarya

Abstract: The minimum wage is a social policy measure for increasing the share of national income for wage earners and providing them an income level them to meet the minimum living conditions and compatible with human dignity. In other words, the functions of the minimum wage are the protection of low-income groups of workers, "fairwages" determination, the establishment of a basic threshold at the fee structure and being macro-economic policy tool. However, minimum wage has the effect on businesses increasing costs. The study's aim is to explain the impact of minimum wage regulation on businesses and approaches of employers between 01/01/2016 - 31/12/2016 .Research was conducted through face to face interviews. Semi-structured interview form was used for collecting data in this research. The study was conducted in enterprises operating in Sakarya with at least three employees. Random sampling method is used. In the study, the companies are affected by the minimum wage increase and it is stated that they reduce a large portion of the employees. Employers demand that continuity of government support for the minimum wage has emerged as remarkable results.

Keywords: Minimum Wage, Employer, Wage Earner, National Income.

---

*Bu çalışma bildiri olarak International Balkan and Near Eastern Social Sciences Conference Series IBANESS Conference Series Prilep / Republic of Macedonia (October 28-29-30, 2016) bildiri kitabında yer almaktadır.

1.Giriş

Asgari ücretle çalışanların en önemli hatta bazen tek gelir kaynağı olan asgari ücret, işveren tarafından işçilere emeklerinin karşılığı olarak ödenmesi gereken ücretin en alt sınırını oluşturmaktadır. Türkiye’de asgari ücret konusu, bu ücret seviyesinden çalışmak zorunda kalan işçi sayısının fazlalığı nedeniyle büyük önem taşımaktadır (Eser ve Terzi,2008: 129). Araştırmada, 01.01.2016 - 31.12.2016 tarihleri arasında geçerli olacak asgari ücrete ilişkin düzenlemenin işletmeler üzerindeki etkisi ve işverenlerin yaklaşımlarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Araştırma, Sakarya’da faaliyet gösteren en az 3 çalışanı olan işletmelerde gerçekleştirilmiştir. Tesadüfi örneklem metodu kullanılmıştır.

2.Asgari Ücret Kavramı

Genel anlamda ücret işletmelerin kar ve zararına bağlı olmayan, işveren tarafından emek sahibine üretilen malın satışı beklenmeden ödenen, miktarı önceden belirlenmiş bir gelirdir (<http://www.slideshare.net/tugbaozen81/trkiyede-ve-dnyada-asgari-cret>).

Asgari ücret politikacılar arasında ücret ve gelir eşitsizliğini azaltmada bir yol olarak ivme kazanmıştır. Politika merkezlerinde asgari ücreti yükseltmenin iş kayıplarına neden olup olmayacağı ve bu kayıpların da potansiyel büyüklüğü tartışılmaktadır. Son araştırmalar konunun her iki tarafında çelişkili kanıtlar gösterir. Genel olarak, kanıtlar diğer işçiler için ücret artışlarının yararlarına karşı daha yüksek bir asgari ücret potansiyel iş kayıpları maliyeti ortaya koyabileceğini göstermektedir (<http://www.frbsf.org/economic-research/publications/economic-letter/2015/december/effects-of-minimum-wage-on-employment/>). Ayrıca asgari ücret dalgalanmalarına karşı işçilerin asgari ücretin altındaki ücreti kabul etmeyecekleri yasal zorunlu ücret zeminidir (http://www.investopedia.com/terms/m/minimum_wage.asp).

Genel tanım olarak, asgari ücret hukuka göre alınması gereken asgari ücret miktarıdır. Devlet ekonomilerin de genellikle yoksullukla mücadele etmek için tüm işçilerin yaşam standartlarını asgari gelir düzeyde sağlamak amaçlanır. Asgari ücretin etkinliği aslında dayatılan piyasa türüne bağlıdır. Bu küçük işletme bütçelerini ayarlamaya yardımcı olmaktadır. Asgari ücret istihdamı teşvik etmesi açısından önemlidir (<http://futureofworking.com/11-advantages-and-disadvantages-of-minimum-wage/>).

Starr (1981)’a göre asgari ücret ücretlilerin milli gelirden düşen payı arttırmayı ve onları insan haysiyeti ile bağdaşan ve asgari geçim şartlarını karşılayacak bir gelir düzeyine kavuşturmayı amaçlayan bir sosyal politika önlemidir. Diğer bir deyişle asgari ücretin fonksiyonları düşük gelirli işçi gruplarının korunması, ‘adil ücret’ tespiti, ücret yapısında temel bir eşitğin kurulması ve makro ekonomik politika aracı olmasıdır (Esen, 1999:63).

Asgari ücretin amaçları (<http://www.slideshare.net/tugbaozen81/trkiyede-ve-dnyada-asgari-cret>) şunlardır:

- Uygun asgari yaşam düzeyi sağlamak,
- Düşük ücretleri çalışanın geçimini sağlayacak düzeye yükseltmek,
- Ani ücret düşmelerine karşı çalışanları korumak,
- Sosyal devlet ilkesini yerine getirmek,
- Devletin önemli bir ücret politikası aracı olması,
- Eşit işe eşit ücret ilkesi,
- İşverenler arasında haksız rekabeti önlemek,
- Ücret yelpazesindeki anormal farkları önlemek,
- Sosyal yardım mekanizmalarının yükünü hafifletmek.

3. Türkiye’de Asgari Ücret

Asgari ücret kavramsal olarak Türk mevzuatına 1936 tarihli 3008 sayılı İş Kanunu ile girmiştir. 1951’den 1967’ye kadar önceleri sadece tarımda, daha sonra sanayi ve hizmet kesimlerinde asgari ücretler tespit edilmiştir. Ancak 16 yıllık uygulama genellikle başarılı olamamış, benzer bölgeler arasında dahi çok büyük farklar yaratılmış, bütün işçilerin asgari ücretten faydalanması sağlanamamıştır. Asgari ücretle ilgili uluslar arası hukuka ilişkin düzenlemelere bakıldığında; ILO’nun (1928)26. (Asgari Ücret Belirleme Yöntemi) ve 99. (Asgari Ücret Tespit Mekanizması) sayılı sözleşmelerini Türkiye imzalamıştır ve Anayasa’nın 2. maddesine göre Türkiye sosyal bir devlettir. Anayasa’nın 49.maddesinde “Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.” ifadesi belirtilerek emeğin önemine değinilmiştir. Ayrıca Anayasa’nın 55.maddesinde de “Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet çalışanları yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır” (http://www.slideshare.net/tugbaozen81/trkiyede-ve-dnyada-asgari-cret).

İşçilerin en önemli hatta bazen tek gelir kaynağı olan asgari ücret, adından da anlaşılacağı üzere, işveren tarafından işçilere emeklerinin karşılığı olarak ödenmesi gereken ücretin en alt sınırını oluşturmaktadır. Türkiye’de asgari ücret konusu, bu ücret seviyesinden çalışmak zorunda kalan işçi sayısının fazlalığı nedeniyle büyük önem taşımaktadır (Eser ve Terzi, 2008:129).

Günümüzde asgari ücret, çalışanların ve onların ailelerinin insan onuruna yaraşır bir hayat seviyesini sağlayan bir gelir tabanı olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle bu ücret hem işçinin hem de onun ailesinin ihtiyaçlarını karşılamalıdır (Korkmaz, 2001: 275).

2004 tarihli 25540 sayılı asgari ücret yönetmeliğinin amacı, asgari ücretin tespiti sırasında uygulanacak esaslar, Komisyonun toplanma ve çalışma şekli ile komisyonun başkan, üye ve raportörlerine verilecek huzur hakkına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Komisyon, asgari ücreti bütün işkollarını kapsayacak şekilde belirler. Ücretin, bir günlük olarak belirlenmesi esastır. Aylık, haftalık, saat başına, parça başına veya yapılan iş tutarına göre ücret ödenen durumlarda gerekli ayarlamalar buna göre yapılmaktadır. Komisyon, ücretin belirlenmesinde; ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumu, ücretliler geçinme indekslerini, fiilen ödenmekte olan ücretlerin genel durumunu ve geçim şartlarını göz önünde bulundurulmalıdır (http://dosya.isvesosyalguvenlik.com/mevzuat/m080.pdf).

Asgari ücret, gerçekte ödenmesi zorunlu olan en az ücreti ifade etmektedir. Yasal mevzuatımızda, 25540 sayılı Asgari Ücret Yönetmeliği’nin 4. Maddesinde, asgari ücret; “işçilere normal bir çalışma günü karşılığı ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret” olarak tanımlanmıştır. Ülkemizde asgari ücret; merkezi niteliğe sahip asgari ücret tespit komisyonu tarafından her sene Aralık ayında tespit edilmektedir. Alınan karar, tüm ülke çalışanları için geçerli olmakla birlikte, herhangi bir bölge veya endüstri ayrımı gözetmemektedir (https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/tax/ErhanTarhan_Makale.pdf).

4.Araştırma

4.1.Araştırmanın Amacı

Araştırmada, 01.01.2016 - 31.12.2016 tarihleri arasında geçerli olacak asgari ücrete ilişkin düzenlemenin işletmeler üzerindeki etkisi ve işverenlerin asgari ücret artışına yönelik yaklaşımlarını ve stratejilerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

4.2.Araştırmanın Yöntemi

Araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak ve yapılandırılmış mülakat formu yardımıyla yüz yüze görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 01.05.2016- 30.06.2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

4.3.Araştırmanın Örnekleme

Araştırma, Sakarya'da faaliyet gösteren 500 işletmede gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Sakarya'da faaliyet gösteren en az 3 çalışanı olan işletmeler örnekleme dahil edilmiştir. Tesadüfi örneklem metodu kullanılmıştır.

4.4.Araştırmanın Bulguları

Araştırmada, işletmelerin asgari ücret artışından etkilendiği ve büyük bir kısmının çalışan azaltma yoluna gittiği ifade edilmiştir. İşverenlerin asgari ücrete ilişkin devlet desteğinin sürekli olması yönündeki talepleri dikkat çekici sonuç olarak ortaya çıkmıştır.

4.4.1. İşletmelere İlişkin Bilgiler

Araştırmaya dahil olan işletmelerin 50'si büyük, 151'i orta 299'ü küçük işletmedir.

Sektör dağılımı şöyledir;

Tablo 1: Sektör Dağılımı

Sektör	Sayı
Yeme- içme	166
İmalat	35
Turizm	35
Tekstil	40
Mağazacılık	100
Ulaşım	10
Kırtasiye	15
Güzellik salonu –berber	65
Market	21
Bakkal - fırın	15
İnşaat	10

Araştırmaya dahil olan işletmelerin faaliyet alanların verildiği tablodan da görüldüğü gibi işletmeler imalat ve hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir. Söz konusu işletmelerin çalışan sayısı incelendiğinde, 95 işletmenin 3-5, 25

işletmenin 6-10, 151 işletmenin 11-15, 85 işletmenin 16-20, 25 işletmenin 21-30, 55 işletme 31-50, 29 işletme 51-100 arası ve 35 işletmenin 100 ve yukarısı çalışanı mevcuttur.

4.4.2. Asgari Ücret Artışına İlişkin Değerlendirmeler

Tablo 2: Asgari Ücret Artışını Değerlendirme

Olumlu	Olumsuz	Fikrim yok
210	250	40

Asgari ücret artışıyla ilgili katılımcıların değerlendirmesinde olumlu ve olumsuz değerlendirme birbirine yakındır. Araştırmaya

katılan işverenlerden 250'si asgari ücret artışını olumsuz değerlenmiştir.

Tablo 3: Asgari Ücrete İhtiyaç Olup Olmaması

İhtiyaç var	İhtiyaç yok	Fikrim yok
262	200	38

Söz konusu dönemde asgari ücret artışına ihtiyaç olup olmamasıyla ilgili katılımcılardan

262'si ihtiyaç var demesine karşı 200 işveren ihtiyaç yok görüşünü belirtmiştir.

Tablo 4: Asgari Ücretle İlgili Vaatte Bulunulması

	n
Oy için	201
Asgari ücretli çalışana sayısı fazla	34
Asgari ücretin düzeyi az	100
Asgari ücrette artışa ihtiyaç vardı	65
Önemli bir sorun	50
Diğer	40

Asgari ücretle ilgili vaatte bulunulmasıyla ilgili olarak “oy” için olduğunu düşünenler ilk sırada olup, asgari ücretin düzeyinin az olmasını düşünenler 2. sırada yer almaktadır. Görüldüğü

gibi işverenler asgari ücret artışına yönelik vaadin “oy” için verildiği görüşüne sahiptir. 100 işveren ise “asgari ücret düşük” arttırılmalı görüşündedir.

Tablo 5:Asgari Ücret Artışın Gerekçesi

	n
Seçim vaadinin olması	252
Seçim sonrası beklentinin artması	100
İşçi kesiminin baskılarının artması	65
Seçim sonrası olumlu havanın beklentileri arttırması	20
Düzeinin çok yetersiz olması	50
Diğer	3

Asgari ücretteki artışın gerekçesiyle ilgili olarak en çok “seçimin vaadinin olması” ve “seçim sonrası beklentinin artması” gibi hususlar ön

plana çıkmıştır. İşverenler ilgili dönemdeki asgari ücret artışını seçim öncesi ve seçim sonrası süreçle ilişkilendirmiştir.

4.4.3. Asgari Ücret Artışının İşletmelere Etkisi

Tablo 6: Asgari Ücret Artışının İşletme Sahiplerini Endişelendirmesi

Kesinlikle endişelendirdi	Endişelendirdi	Fikri yok	Endişelendirmedi	Kesinlikle endişelendirmedi
230	70	40	150	10

Asgari ücret artışının işletme sahiplerini endişelendirmesiyle ilgili olarak kesinlikle endişelendirdiğini düşünenlerin sayısı en yüksektir. İşverenlerin sıklıkla dile getirdiği

“Asgari ücret artışı kar marjını daraltıyor ve giderler artıyor” ifadesi asgari ücret artışının işletme sahiplerini endişelendirmesinin nedenini net olarak açıklamaktadır.

Tablo 7: Asgari Ücretin İşletmeyi Etkileyip Etkilememesi

Kesinlikle etkiledi	Etkiledi	Fikri yok	Etkilemedi	Kesinlikle etkilemedi
150	100	50	125	75

Asgari ücretin işletmeyi kesinlikle etkilediğini düşünenlerin sayısı ile etkilemediğini düşünenlerin sayısı birbirine yakındır.

Görüldüğü gibi asgari ücret artışının maliyetleri arttırma yönündeki olumsuz etkisi tüm işletmeleri etkilememiştir.

“Asgari ücretin artması sadece asgari ücretli çalışanın ücretinin artması demek değil, kalifiye elemanların maaşını da arttırmak zorunda kaldık çünkü asgari ücretli olmayan çalışanlar da ücretinin artacağı düşüncesine kapıldı”. Otomotiv sanayinde faaliyet gösteren bir işverenin ifadesinden de anlaşıldığı gibi asgari ücret artışı diğer çalışanların da ücretini etkilemiştir. Bu da asgari ücretin sadece asgari

ücretle çalışanların maliyetini arttırmamış tüm çalışanların maliyetini arttırmıştır. İşverenlerin asgari ücret artışına yönelik negatif tavrının asgari ücretin çok yönlü etkisinden kaynaklandığının göstergesidir.

Asgari ücret artışının özellikle imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmeleri daha çok etkilemiş ve bu işletmelerde işçi çıkarma daha fazla gerçekleşmiştir.

Tablo 8: İşverenlerin Asgari Ücret Artışına Karşı Çıkmasının Nedenleri

Maliyet arttı	301
Artış oranı fazlaydı	34
Karın azalması	50
İşverenlerin fikri alınmadı	60
Ekonomik güçlükler	50
Pazar payının azalması	40

İşverenlerin maliyet artışıyla ilgili olarak asgari ücret artışına karşı çıktığı vurgulanmıştır. İşverenler “İşçi maliyetleri, sigorta primleri,

stopaj kesintilerinde de artış olacağı için ekstra maliyet yükledi” ifadesi ile asgari ücretlerin maliyet artışına etkisini açıklamaktadırlar.

4.4.4. Asgari Ücret Artışı Sonucu Nasıl Bir Strateji Geliştirdiniz?

Tablo 9: Asgari Ücret Artışı Sonucu Geliştirilen Stratejiler

İşçi çıkardım	201
İşletmeyi küçülttüm	34
Kar artışı hedefledim	100
Çalışma sürelerini uzattım	65
Gereksiz maliyetlerden kurtulmaya çalıştık	40
Daha fazla makine kullandım	50

Asgari ücret artışı sonucu geliştirilen stratejilere bakıldığında işçi çıkarılanların sayısının en yüksek olduğu ve daha yüksek kar artışı beklentisiyle maliyet artışını minimuma indirmeyi hedefledikleri görülmektedir.

İşverenlerin “Makineleşmeyle işçi ihtiyacımı en aza indirdim”, “Eleman konusunda seçici davranıp daha az eleman ile daha çok iş yapma kararı aldık” veya daha çok hizmet sektöründe olmakla birlikte kayıt dışı çalışmaya yada yönündeki ifadeler işverenlerin işçi azaltma ve çalışanlardan en yüksek yabancı işgücü gibi ucuz işçiliğe yöneldiğini veya çalışanlardan

daha yüksek verimi elde etme yönünde çabalarının olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan “Çalışan başına yapılan harcamalar kısıldı. Her çalışan için 100 tl lik alışveriş yapılırken 50 tl ye indirildi ve çalışma süreleri uzatıldı” ifadesi de yine işverenlerin maliyet artışını çalışan başına harcamaları azaltarak veya daha fazla çalıştırarak azaltma yolunu seçtiğini göstermektedir.

Bazı işletmelerde satış ve kar artışı için çalışmaların yapıldığı ifade edilmektedir. Ancak görülüyor ki asgari ücret artışının neden olduğu ek maliyetler yine çalışanlara yönelik düzenlemelerle en aza indirilmeye çalışılmıştır.

4.4.5. Asgari Ücret Artışı Sonucu Çalışanların Tutumu Değişimi?

Tablo 10: Asgari Ücret Artışı Sonucu Çalışanların Tutumunun Değişip Değişmemesi

Olumlu yönde değişti	Değişmedi	Olumsuz yönde değişti
350	140	5

Asgari ücret artışı sonucu çalışanların büyük ölçüde tutumlarının olumlu yönde değiştiği görülmektedir. “işe daha odaklı ve motivasyonu yüksek çalışıyorlar” yanında “çalışanlar daha

umursamaz “hale geldi yönünde görüş belirten işverenler vardır. Ancak genel olarak çalışanların motivasyonun ve işe bağlılığının arttığı yönünde bir değişim ifade edilmiştir.

4.4.6. Yakın Zamanda Asgari Ücret Artışı Olmalı mı?

Tablo 11: Yakın Zamanda Asgari Ücrette Artış Olup Olmamasıyla İlgili Durum

Evet	İhtiyaç olursa	Hayır
50	300	150

Yakın zamanda asgari ücrette ihtiyaç olursa artış olabileceği vurgulanmıştır. “İhtiyaç olursa” ifadesinin neyi ifade ettiği araştırıldığında “alım gücü ve ekonomik koşullar” anlaşılmaktadır. Ancak işverenler “enflasyon artışına neden

olabilir” ve “piyasanın bir artışı daha kaldıracabileceğini düşünmüyorum” ifadeleriyle aslında asgari ücret artışının olmaması gerektiğini dile getirmektedirler.

Tablo 12: Devletin Asgari Ücret Artışına Katkısını Değerlendirme

Kesinlikle gerekli	Gerekli	Fikri yok	Gereksiz	Kesinlikle gereksiz
400	85	10	5	0

Yapılan araştırmada işverenler “devletin asgari ücret artışına katkısının kesinlikle gerekli olduğu vurgulanmıştır. Devletin bu yöndeki

sorumluluğunu “zamanından önce” ve “yüksek oranlı artışa” dayandırdıkları anlaşılmaktadır.

5.Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye’de asgari ücret, asgari ücret elde edenlerin sayısının fazlalığı nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Asgari ücretin işçiye asgari bir yaşam standardı ve zorunlu ihtiyaçları bile karşılamaktan uzak olduğu düşünülürse, asgari ücret amacına ulaşamamakta ve her artış döneminde birçok tartışmayı beraberinde getirmektedir.

01.01.2016 - 31.12.2016 tarihleri arasında geçerli olacak asgari ücrete ilişkin düzenlemenin gerçekleşmesi esnasında işverenlerin artışa yönelik itirazları dikkat çekmiştir ve söz konusu itirazlar düzenleme sürecinin uzamasına neden olmuştur. Bu araştırmada işverenlerin asgari ücret artışına yönelik olarak yaklaşımları ve artış sonucu ortaya çıkan ve maliyet artışına bağlı stratejiler araştırılmıştır.

Araştırma sonuçları işverenlerin asgari ücret artışına karşı olmadığını ancak söz konusu artışın işverenlere etkisinin en aza indirilerek gerçekleştirilmesi yönünde talebinin varlığını göstermektedir. Diğer yandan devletin asgari

ücret artışına katkısının kesinlikle gerekli olduğu ve süreklilik arz etmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Asgari ücret artışının özellikle imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde ve büyük işletmelerde maliyet arttırıcı etkisi daha fazla hissedilmiştir. Diğer yandan ihracata yönelik işletmeler daha fazla etkilenmiştir. Hizmet sektöründe faaliyet gösteren küçük işletmeler nispeten daha az etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

İşverenler maliyet artışını çalışan için yaptığı harcamaları azaltarak (örneğin yemek gibi) veya çalışma süresini uzatarak ve daha çok çalışmaya yönelterek telafi etmeye çalışmışlardır. Çok az işletme satışları ve karları arttırarak işgücü maliyetinden bağımsız bir maliyet düzenlemesine yönelmeyi tercih etmiştir. Bu da gösteriyor ki işverenler asgari ücret artışı ile gelen maliyet artışını yine “çalışanlar” aracılığıyla azaltma yoluna gitmektedirler. Ancak işverenlerin maliyet artışını düzenlemede en fazla tercih ettikleri ve sosyo-ekonomik sonuçları en ağır olan “işçi çıkarmak” olmuştur. İmalat sektöründe ve büyük işletmelerde yoğun olarak yaşanmıştır. Bazı işletmelerin daha az çalışanla devam etmek

zorunda kaldıkları, bir kısmının makineleşmeye yöneldiği veya ucuz işgücü arayışına girdiği görülmektedir.

Asgari ücret artışı, çok yönlü etkileri nedeniyle sosyal aktörler arasında tartışmalı bir süreç olarak gerçekleşmektedir. Çalışanların hayat standardının iyileştirilmesi için asgari ücret artışına ihtiyaç artarken, asgari ücretin işçilik maliyetini arttırması nedeniyle işverenler tarafından kabul edilmesi de zor olmaktadır. İşverenlerin teklif ettikleri düzeyin üzerinde gerçekleşen asgari ücret artışları “işsizliğe”

neden olmaktadır. Bu nedenle asgari ücret artışının doğrudan işsizliğe yol açmayacak düzenlemelerle birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu noktada asgari ücret artışı yerine asgari ücretleri “vergi dışı bırakmak” veya “prim muafiyeti” gibi alternatif yöntemlerle birlikte düşünmek gerekmektedir. Diğer yandan asgari ücretin merkezi tek fiyat yerine sektörel ve aile bakma büyüklüğüne göre farklılaşan düzeylerde belirleme yöntemlerine geçişe yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Esen A. (1999). Türkiye'de Asgari Ücret Uygulaması, Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 32, Sayı: 1, 63-83.
- Eser Yılmaz B. & Terzi H. (2008). Türkiye'de Asgari Ücret: Sorunlar Öneriler, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 1, ss.129-143.
- Korkmaz, A. (2001). Türkiye'de Asgari Ücretin Mali Yönü, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, ss.275-285.
- <http://www.slideshare.net/tugbaozen81/trkiyede-ve-dnyada-asgari-cret>, erişim tarihi: 25.09.2016.
- <http://dosya.isvesosyalguvenlik.com/mevzuat/m080.pdf>, erişim tarihi: 25.09.2016.

- https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/tax/ErhanTarhan_Makale.pdf, erişim tarihi: 25.09.2016.
- <http://www.slideshare.net/tugbaozen81/trkiyede-ve-dnyada-asgari-cret>.
- http://www.investopedia.com/terms/m/minimum_wage.asp.
- <http://futureofworking.com/11-advantages-and-disadvantages-of-minimum-wage/>.